

milie. Hendes Forelskelser, hendes Meninger, hendes Handlinger i det hele er Anstødsstene, der tidligt sætter hende blandt Undtagelserne. Hendes glimrende Begavelse gør det let for hende at vinde sig en Position i fornemme literære Kredse; men hendes Livssyn gør det, efterhaanden som hun modnes, umuligt for hende at slaa sig til Ro i Kredse, som hun slet ikke sympatiserer med. Til sidst river Alix sig da helt løs og slutter sig mere og mere til de socialdemokratiske Forkæmpere.

Lily Braun slutter første Del af sit Værk med det Spørgsmaal: »Hvorhen fører den stejle Vej, som jeg har besluttet at følge?« I anden Del gives Svaret herpaa: Vejen fører stadig opad, og Kampen bliver mere og mere bitter, føres med større og større Lidenskab og Heftighed. Med Rette kaldes denne Del af Værket »Kampaar«. Heltinden slutter sig nu helt til Socialdemokratiet, skønt hun ikke altid kan dele Partiets Meninger eller slutte sig til dets Taktik, fordi hendes Trang til personlig Frihed reagerer imod det Nivelleringsprincip, der er Socialdemokratiets Styrke og Svaghed.

Hun bliver dog et virksomt Medlem blandt Arbejderpartiet, optræder som Skribent og Taler uden dog i Begyndelsen at kunne gennemføre de Forbedringer, der er hendes Maal, og som hun klogt indser Nødvendigheden af, førend nogen anden endnu har faaet Øjnene op derfor.

Med megen Anskuelighed giver Lily Braun et Billede af det demokratiske Partis politiske Liv, af dets ydre og indre Kampe. Hun giver os Portrætter af en Mængde Personligheder, som hun har lært at kende gennem sin Virksomhed: Liebknecht, Auer, Bebel, Anatole France, Bernard Shaw, John Burns, Sidney og Beatrice Webb, William Stead og mange andre. Det er nemlig ikke blot det tyske Socialdemokrati, men ogsaa fremmede Landes, Forfatterinden er fortrolig med. Af Arbejderne, baade som Parti og i enkelte Typer, findes der i Bogen mange fortræffelige Skildringer. Hele Partiets offentlige Liv i de sidste Tiaar tages under Behandling: Rigsdagsvalg, Kongresser, Arbejderske- og Tjenestepigebevægelsen. Og man mærker, at det hele er Forfatterindens egne Oplevelser, der her fremstilles for Læseren. Ind imellem kommer der virkningsfulde Milieuskildringer, saaledes uforglemmelige Billeder af Londons rige Kvarterer og Eastends Rædsler, ogsaa Paris, Berlin og Wien er Forfatterinden hjemme i; og med fin Natursans skildrer hun Brandenburgs Slette og Bayerns og Tyrols Bjergegne.

Dog, disse Skildringer, saa fængslende de

end er, netop paa Grund af deres Virkelighed, er ikke det mest karakteristiske ved dette mærkelige Værk. Det store ved Bogen er det Billede, man faar af Heltinden selv. Der er noget af en Tragedie i denne Selvbiografi. Thi efter Forfatterindens egen gripende Skildring var det Medlidenhed, der drev Adelsmandens Datter bort fra de Samfundskredse, hun med dybe Rødder var knyttet til; det var Medlidenhed, der tvang hende til at slutte sig til den Bevægelse, der efter hendes Mening alene kunde raade Bod paa det, der var Aarsagen til denne Medlidenhed, de fattiges og forurettedes Lidelser. Og hun, der for sin Medlidenheds Skyld havde ofret alt det, hun hang ved med hele sit Hjerte, og var gaaet ind til fortvivlede Kampe, viste just derved, hvor udpræget Samfundsmenneske hun var. Mellem hendes personlige Skæbne og den almene er der en uløselig Forbindelse. En hensynsløs Sandhedskærlighed gennemtrænger Bogen og aabner os et Blik ind i en Kvindesjæl. I »Lehrjahre« siger Forfatterinden et Sted: »Da jeg indser, at aandelig Nøgenhed er det store Offer, som Menneskeheden forlanger af dem, der stiller sig i dens Tjeneste, vil jeg forsøge at opdrage mig selv dertil.« Dette Løfte opfyldes i fuldt Maal. Lily Braun er ikke veget tilbage fra Ofret, men hun afslører alt. Læseren lever med i hendes Kærlighed og hendes Lidelser. Hendes lidenskabelige Kamp for en Løsning af Kvindesagens store Problem: den individuelle og den sociale Tilværelse er Kærnen i denne Bog, og vil gøre den til et værdifuldt Bidrag til Belysning af Kvindebevægelsen. Spørgsmaalet om Ægteskab og Kærlighed, Foreningen af Moderpligt og Kaldspligt, Kvindens Deltagelse i det offentlige Liv, de sociale og navnlig de socialdemokratiske Problemer, fremtræder i denne Bog som noget, der hører sammen med Forfatterindens egne inderste Oplevelser og vanskelige Kamp. Man mærker, at hendes Meninger og Tanker om alle disse Ting er underbygget med smertelige Erfaringer. Den tilfredsstillende Løsning, som Forfatterinden finder paa mange af Kvindesagens brændende Spørgsmaal, fremgaar som et Resultat af hendes egen kvalfulde Kamp.

Lily Brauns Bog er værd at læse. Det er en stolt Bog, vel egnet til at indgyde Respekt for Kvindens sociale Arbejde. Det er ingen Propagandabog, ingen Bog, skrevet for Sagens Skyld, men en Bog om Sagen, hvori man lærer at kende en Kvindesjæl, der er baade fin og stærk, bøjelig og fast, en Kvinde, der helt ud er Kvinde, og som fuldt ud er paa Højde med Manden i Udøvelsen af sin sociale Ger-
ning.

Charlotte Paach.